

Telegraful Român

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

Abonamentul:

Pe un an 24 coronae.
Pe șase luni 12 cor. — Pe trei luni 6 cor.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, Strada Măcelarilor Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor, după învoială

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român”, Sibiu, Strada Măcelarilor Nr. 45.

Un „acord”, care nu există

— Comunicat oficial —

Din o parte anumită se accentuează adeseori și cu vădită predilecție — „acorduri” sau învoiere, pe care afirmative ar fi încheiat-o consistorul arhiepiscopean cu înaltul guvern în chestiunea statificării învățământului primar din comitatele marginase. Acordul se reduce la hotărârea consistorială din 9/22 Noembrie 1917, pe care consistorul a luat-o într-o situație extrem de strâmtorată, fiind pus prin împrejurările de război în fața unei necesități inextinguibile. *Un acord presupune o înțelegere de bunăvoie și ajunge a fi perfect, când condițiile stipulate se respectează din ambele părți, în mod total și când acordul are aprobarea forurilor superioare competente, bisericești sau civile.* Rezoluția consistorială din 9/22 Noembrie 1917, luată sub forța majoră a împrejurărilor de război publicată în întregime în Nrul 102 al „Telegrafului Român” din 1917 n'are aributele unui acord, dar chiar avându-le acordul a fost disvaldat prin împrejurarea, că punctuațiile fixate ca un minim din partea consistorului n'au fost onorate din partea înaltului guvern, apoi prin faptul, că consistorul mitropolitian, ca cel mai înalt for administrativ prin concludul său din 25 Ianuarie 1918 Nr. 18 M., în temeiul §-lui 129 din statutul organic, a îndrumat întreaga chestiunea în competența sinodului arhiepiscopean. Aceasta stare a lucrurilor s'a notificat Excelenței Sale d-lui ministru de culte și instrucțiune publică încă la 8 Februarie a. c. sub Nrul 775/918 rugându-l ca în privința școlilor confessionale să abstea de la executarea măsurilor luate pentru înființarea „graniței culturale”, până când se va pronunța în chesti-

une și sinodul arhiepiscopean; relația făcută d-lui ministru s'a transpus în copie autentică d-lui comisar guvernial, spre orientare, iar organele subalterne prin circulară au fost înlocuite științate despre stadiul chestiunii spre știre și conformare.

Cu toate acestea „acordul” nu vrea să dispară, ci dimpotrivă cu multă consecvență se iese în acțiune unei părți contrahende, când sub numărul de învoială (megegyezés), când sub alte numiri sinonime. Așa d. e. în circulara comisariatului guvernial de sub Nrul 33/918, prin care în mod neadmis și fără precedent în viața constituțională a bisericii noastre, un organ afară de biserică, cu ocolirea autorității superioare, să adresează direct organelor parohiale chemând și luând parte la ședințele comitetelor parohiale notari comunali, pretorii, primpretorii și alte organe administrative politice și forțând cedarea edificiorilor școlare în temeiul „acordului” la care a ajuns cu consistorul arhiepiscopean.

Tot asemenea d-lui ministru de culte și instrucțiune publică în ordinaținea sa din 20 Martie a. c. Nr. 50465/1918, adresată comisiorului administrației comitatene, venită la cunoștința consistorului pe cale indirectă, zice din cuvânt în cuvânt următoarele:

„Ertesitem a közigazgatási bizottságot, hogy a nagyszabedű gör. kel. román érseki (?) konzisztoriummal létre jött megállapodásra, valamint az általi iskolák szervezésére iránt egyidejűleg tolymatba teti eljárásra való tekintettel, a vármegye területén levő gör. kel. román hitveseketi elemi népiskolák mindennemű (antóni fizetési kiegészítő stb.) államszégelyt 1918 évi június hó végével felszámoltam.”

Consistorul arhiepiscopean s'a văzut necesitat a reînnoștiri în contra abuzului ce se face cu „acordul” nexistent și astfel în hârtia sa din 4/17 Mai a. c. Nr. 3801/1918, adresată ac-

tualului domn ministru de culte și instrucțiune publică, între altele a zis textual următoarele: „Az úgyek ilyen beállítással szemben legyen szabad tisztelet teljeseen megjegyezni, hogy a főegyházmegyei konzisztorium és a magas kormány közt oly értelmű megállapodás, a mely felhatalmazná, illetve feljogosítaná a Nagyméltóságú m. kir. vallas- és közoktatásügyi Miniszter urat hogy a gör. kel. felekezeti tantók fizetésére törvényesen engedélyezett államszégelyt, minden törvényes inakok nélkül, beszámítsa, — oly értelmű megállapodás egyáltalában nem létezik”, — iar de încheiere: „tehát ezen határozat (e vorba de rezoluția din 9/22 Nov. 1917), — a melynek pontozatát nem lettek honorálva, — nem tekinthető végleges és kölesönös megállapodásnak.”

După reînnoștrarea aceasta categorică și elocuentă eram în drept să așteptăm, ca cel puțin în acțiunile forurilor și persoanelor cu răspundere oficială să nu se mai accentueze „acordul”, — dar ne-am înșelat. La desbateră proiectului de indemnizare, în ședința dietei ungare din 19 Iunie a. c. între cei dintâi a luat cuvântul contele Ștefan Tisza, fostul prim-ministru și șeful celui mai numeros partid din dieta. În discursul său contele Tisza s'a pronunțat și în chestiunea română, cu toată francheța care caracterizează pe acest bărbat de stat. A desaprobat acțiunea fostului ministru de culte și instrucțiune publică, a contelui Albert Apponyi, cu privire la înființarea „graniței culturale”, a desaprobat instuarea comisiorilor ministerial pentru pedagogicii confessionale, spunând, că acestor comisari li s'a dat o instrucțiune (utasítás), pe care întind-o amțeștig („ha az ember ezt elolvassa beleszédű”) și în fine, ca dovedă despre stângăcia fostului ministru de culte amintește numirea neavenită și

fără nici o trebuință a comisiorilor pentru sinoadele eparhiale din anul acesta. (În numărul viitor al ziarului nostru vom putea da în întregime vorbirea aceasta a contelui Tisza). Contelui Ștefan Tisza i-a reflectat imediat Excelența Sa d-lui ministru prezident, *Alexandru Wekerle*, spunând, că în chestiunea statificării școloare elementare din comitatele marginase s'a făcut un „acord” (megegyezés) între guvern și biserică, și că pentru păzirea acestui „acord” s'au emis comisari la sinoade.

Iată ce spune domnul ministru prezident: „Tudni illik ez iskolák átengedése iránt már föllegetesen tárgyalások folytak, sőt megegyezések is jöttek létre, de mikor ezen megegyezések végrehajtására került, a sor, látunk kellet, hogy az illetékes egyházi hatóságok körében olyan törekvések nyilvánultak meg, a melyek az általános konzisztorium jogkörében akarták azt a dolgok utalni (H). Hogy ez meg ne történhessek, tartotta a korábbi kultuszminiszter salkégesnek, hogy a zsinatok eljárását ezen esetben is ebből a szempontból ellenőrizze.”

Vorbirea d-lui ministru prezident că dovedă unei neorientări complete cu privire la organizația noastră bisericăscă; ne dovedește apoi că n'a avut prilej să privească în dosarul voluminos al acestei afaceri, iar în ce privește existența unui „acord” între biserică și guvern, a fost greșit informat.

Până când greșala cu „acordul” a rămas între marginile corespondenței oficioase, noi am tăcut și mai bine am suferit osândă opiniei publice irezonabile, decât să ni se facă imputea, că divulgăm acte oficioase, cari stau sub pertractare; acuma însă, când aceeaș greșală se accentuează dela înălțimea tribunei parlamentare și încă din partea ministrului prezident, am fost necesități să facem lumină și să spulberăm credința despre „acordul” care nu există.

FOIȘOARA

Ursita

Draga mea!

Emoțiile, prin cari am trecut cu prilejul morții nefecierii prietene, Pănuța, au lăsat urme adânci în sufletul meu. Mătușica nu mă știe ce s'a început ca să-mi înviorizeze inima. Toată ziua mă umblu așa fără rost prin grădina, printre florile atât de mirositoare. Abia apuc să admir liliechii melinului și ochii mi se umplu de lacrimi. Nu știu de ce? Cîrripitul paserilor încă mă îndușoază. Și văd cum suferu cu mine împreună și biata mătușică.

Astăzi veniam din spr lac. Mătușica era în grădina. Era singură. Ședea sub sălcămul tăzapezit de floare. Adierile căldele îi mângăiau fața strânsă în multe crețuri. Privea în gol. Ori poate petrecea cu ochii ei mici rotilele măestrie ce țeau rândușele în unda curatului cîndis. Ori poate își amintea vremuri trecute, cuprins de o aeră șglobie și sprintenă cu doruri de joacă.

O priveam de după tufele melinului și-mi venea așa să mă duc, să o prind în

brațe, să-i sărut fața atât de blândă, să-i scutur toată singurătatea, toată tristețea din suflet. Dar n'auvi vreme. Mătușica se sculase de la bancă verzie. Poate mă simțise. Poate voia să mă caute. Se legănase așa încet și ușor spre mine. Mă zări. Cu un zîmbet duios își despuțură buzele și-mi zise:

„Vino puțul mătușii, vino la mine! Așa-i că iar la Pănuța te-ai cugetat? — Nu! Laș'o dragă mea acolo în lăcășorul dreptilor. Ce să-mi faci, dacă așa l-a fost scris dela D-zeu!”

— Oamenii-s de vină....

Nu plăcutu draga mea! Așa-i soartea. Uite la feli! Unele abia ajung să imnugărească, altele să-și deschidă petalele și și pălescă!

— Da, dar dacă Niță n'ar fi fost lui, dacă prietini lui nu l-ar fi părăsit, dacă nu l-ar fi batjocorit într-un mod atât de brutal, el s'ar fi înfiorat. Pănuța ar fi astăzi miresăa lui fericită. Oamenii sunt atât de răi! — Să o fi văzut mătușică dragă, să fi văzut pe Pănuța așa moartă, împodobită cu crizantemele ei atât de dragi, credea că e cea mai frumoasă împăritească bezantină!...

— Ascultă draga mea, sunt acum bătrână și am puțin mult în lumea dornică de viață! Să știu ce nu se întălmăci aceea ce voiește, ce chibzuiește omul, ci e scris de soarte. Și soartea dela Tatăl din ceruri! Să fim mulțumiți! Să nu cărim împotriva-I și E păcat!

Și ca să pătrunzi mai bine în înșătura acestei vieți, ascultă ce-am văzut cu ochii și ce-am auzit cu urechile mele. Dar vino să ședem coia sub sălcămi. E atata miresmă înviorătoare în aer!... Parcă eri s'a întălmul! Și totuși e mult de-atunci. În vara anului ce-a urmat după luarea Orșivei, făcărăm o excursie la Căzane; eu și unchiul tău, feli, tertat. Era o zi de o frumoasă dumnezăscă. Nu cred să fie pe vremea vară mai frumoasă ca pe la noi. Și așa într-o zi cu un soare blând, cu un cerul albastru curat ca lacrima, pornirăm la drum. Drumul, precum știu și tu, duce aproape tot pe lângă Dunăre. Adierile umezite de bălaurul de apă ne mângăiau plăcut fețele.

Abia trecărăm priporul din capătul moșiei noastre și în fața ni se deschise o vale neșpus de draguță. Ici colea vrăste de copaci împodobeau atât de minunat

vălcioara, care de altcum era stropită cu Românișii în hainele lor albe. Unii cosiau alții lucrău la fân. Și era cât și voie bună în undele pline de lumină. Dunărea năstărnăci își împingea valurile ei viete-verzuzi spre apele mării, iar o vâlcică, ce rășărea din munșii cenușii, murmură în umbra arinilor cântarea ei fericită, că se înțalțeghe cu sora mai mare, care o vadu la mama cea bună.

Unchiul tău ademeni poale de glasul argintiu al vâlcicel, și de umbra copacilor stărni să ne odihnim pușin în marginea apei ca cristalul.

Abia ne așezărăm și unchiul tău plătește subit la față.

— Ce-ți țî-râu? Țî întreb eu speriată.

— Nu! dar tu n'auzi vârtejul acesta mic? Parcă vorbește. Ascultă-m! Și amintea! Apa vorbea alveas: «Ceasul a sosit, vinoul n'a sosit». De trei ori s'a puțit pricepe glasul apei.

Și abea înțeleg vârtejul de-a mai bolboros, când cole se desprindeau din fundul ducilor țipote și vaiele desnădășădute. «Vai doamne! Nu-i lăsați oameni buni. O să se înnee în Dunăre! Prindeți-ți! Ce

Nr. 6243 Pres.

Circular

cătră toate oficiile protopresbiterale și parohiale, cătră comitetele și episcopiole protopresbiterale și parohiale din arhidieceza Transilvaniei.

Guvernul Majestații Sale regelui nostru apostolic Carol al IV-lea face un nou și călduros apel cătră publicul din țară, ca să subscrie la al VIII-lea imprumut de războiu — hârtii, cari aduc 5¹/₂% pentru suma de Cor. 91 — respective Cor. 91/20 până la 11 Iulie 1918.

Precum în trecut, așa credem și acum, și cu mai multă abnegație și dragoste vor subscrie toți credincioșii bisericii noastre cu dare de mână, cum și toate corporațiunile cari administrează bisericești, fonduri și fundațiuni, la ceace le îndatorăm prin acest circular, care are să se publice poporului de pe amvon în ziua din Duminicile proximă, având a ni se face raport despre rezultat după expirarea termenului.

Apropiindu-ne de sfârșitul războiului, — suntem datori să dăm statului puțința să-l termine cu bine, asigurându-ne averea și integritatea monarhiei, pentru care și poporul nostru a adus mari jefte în viați și sânge.

Sibiu, la 11/24 Iunie 1918.

Vasile Mangra m. p.,
arhiepiscop și mitropolit.

Țarul trăește. Ambasadorul rusesc din Berlin are informațiunile dela Moscova, că vestea despre asasinarea țarului Nicolae este neadevărată.

Țarul și familia sa sânt sănătoși și nu se află în primejdie. Nici țara despre dare în judecată a țarului nu se adevărează.

Ziarele apar de nou. Presa, mai ales din Budapesta, a trebuit, — în urma grevelor lucrătorilor, — să pască șase zile.

Creva d'acum, în cea mai mare parte, n'a fost provocată de mișcarea muncitorilor pentru îmbunătățirea lefurilor, ci a fost o grevă de colorit politic, având drept jantă să silască guvernul la revocarea proiectului modificat al reformei electorale. De alt fel, în toată greva nu s'a ivit nici un incident.

De Vineri începând ziarele apar iarăși regulat.

Subscrieți la noul imprumut de război!!!

să fie oare? Un Român fugea cu capul descoperit. Fugea întins spre noi. În urma lui, o femeie țipă, iar vre-o patru bărbați fugeau în rупtul capului să-l prindă.

— Dar bărbatu-meu! — Să știți, că acesta-i voinicul! — se sculă de pe pajiate.

Omul, un voinic frumos ca în povești, vâzându-l, mai încetă, era aproape de noi. Urmăritorii se repeziă și îl prinseră. El se lăsă fără împotrivire în mâinile lor. Ii aduseră la imbrăie lângă noi. Aici omul nostru se rugă atât de duios să-l dea numai o gură de apă, că moare de sete. Zărnăcă a fost toată împotrivirea noastră. Nevastă-sa se aplecă, bucurăsoasă că-l are lângă ea, — lui din rău apa cu pumnil și i-o duse la gură. Dar abia înghiți un strap de apă, și voinicul se lăsă lung pe lătra moale, suflă odă din baterile inimii și nu se mai mișcă. Voinicul așă la capătul vieții.

Iți poți închipui durerea nevetei și emoția noastră! Băta femeii doră doi ani trăise cu el!

După ce își mai reveni în fire, ne spusă, că lucrul liniștii la fine. Deodată așa ca din senin, zise că el trebuie să meargă să bea apă.

«Dar, uite Voicute, aici e ulciorul». Nu,

Evoluția ideii naționale

IV

Recunoaștem, că momentele de acum sânt foarte puțin potrivite în scop de a înalța politica inteligerii între cetățenii maghiari și nemaghiari...

Cu toate aceste este fapt, că maghiarii, în toate fazele dezvoltării politice ungar, au fost salvați prin ideea aceasta, ivită tocmai în timpul de catastrofe istorice.

Primul rege al Ungariei, Sfântul Ștefan, după luptele cumplite pentru ocuparea țării, dă fiiiul său următorului îndrumării: «Precum sosece coloniștii din locuri și provincii deosebite, așa aduc cu sine deosebite limbi și obiceiuri, deosebite lucruri pline de învațătură, deosebite arme, care împodobesc și sălvesc crăciună, și înfrică puterile din afară. Țara cu o singură limbă și cu un singur fel de obiceiuri este slabă și neputincioasă. De aceea, fiul meu, se sfătuesc să te porți față de danșii (adecă fața de coloniștii străini) cu cinste, ca și ei să se simtească la tine și cu tine mai bine, decât aiirea».

Și tendența aceasta a rămas lege vie în tot cursul evului mediu: doavdă sânt, între altele, numeroasele comune și orașe cu numirea de: Olasz, Cseh, Orosz, Tóth, Nemet, care au devenit pe încetul cele mai puternice bastioane ale ungarimii, fără nici o legiuire forțată de politica, ci numai pe urma necesităților economice.

Ludovic Kossuth în 1842, — va să zică înainte de mișcările naționaliste dela 1849, — a simțit izolarea aceea, care oprește naționalitățile dela o consolidare într-o unitate națională. Într-un prim-articol, sub titlul «Magyarország és népe», publicat în gazeta de atunci *Pesti Hirlap*, Kossuth scrie, că dacă naționalitățile din Ungaria manifestează o reacție și vis inertia față de maghiari, aceasta provine din firea instituțiilor sociale ungeresti, care împărțesște de bună-ție constituțiile numai pe cei aleși; bună-ție acestea nu pot avea atracțiune destulă pentru milioanele de nemaghiari, pentru cari organismul social actual, dela 1842, nu conține nici un folos, nici o binecuvântare.

Nicolae Wesselényi la 1844 în lucrarea sa *Eine Stimme über die ungarische und slavische Nationalität*, scrie: «Sânt incredințată, că silnicia nu duce la scop, ci duce dimpotrivă la cea greșită, și că este cu mult mai ușor să ajungi la țintă prin bunăvoință și prin cruțarea drepturilor și sentimentelor individuale. Convingerea

aceasta oprește orice silire și recomanda să ne ferim după puțință de toate mijloacele violente».

Apoi: «Cu vorba, cu scrisul și cu fapta, în tot modul și la toată ocazia, trebuie să declarăm pe față, și să dovedim, și să căutăm a convinge pe fiecare dintre concetățenii noștri slavi: că noi nici nu urăm pe slavi, nici nu-i disprețuim, ci mai ales dorim să-i îmbrățișăm ca pe frați; — și că în general n'avem de gând să-i despoim de limbă».

Și la urmă: «Când locuitorii de limbă deosebită ai patrii noastre vor fi legați între sine prin drept egal, datorința egală și interese egale, atunci pe lângă toată deosebirea de limbi vor alcătui un corp compact. — Dimpotrivă, numai identitatea originii și a limbii, dacă nu este împreună și cu ființa drepturilor, datorilor și intereselor, nici pe departe nu va fi în stare să cumpănăască izolarea reciprocă, înstrăinare, și chiar năzuințele dumnoase atât de o parte, cât și de alta.»

A urmat articolul de lege IX din 1848 despre egalitatea deplină a religinilor recepte. Primul și enunță, că «toate confesiunile recepte din patria aceasta (sub cari se înțelege și cele de ritul neunit grecesc), fără deosebire de naționalitate, se bucură de egalitatea drepturilor deplină și perfectă, atât în privința raporturilor religioare, cât și politice».

Sar putea zice, că alcătuirii acestui articol nu știu încă, ce fel de purtare vor dovedi naționalitățile în anul următor. Admitem, că nemaghiarii în anul 1849 s'au pronunțat de fapt împotriva ideii de stat maghiar. Dar nu trebuie să ne mirăm, dacă politica îngăduitoare a unui an n'a fost în stare să repareze amărăciunile îngrămădite în sufletul naționalităților prin politica respingătoare a veacurilor de mai înainte...

Iosif Eötvös, în 1867, măturăse astfel de principii: «Fiecare popor, în toate timpurile, are plăcerea să se considere ca centrul, împrejurul căruia să se învârtă celelalte popoare din lume. Egoismul cumpit, ce-l întâlnim la popoare lipsite total de cultură; nu dispăre cu desăvârșire prin cultură; numai cât sentimentul egoismului se ascunde sub vălul patriotismului, unde se poate manifesta fără să se rușineze. (A XIX. század uralokod eszméinek befolyása az álladalomra).

A urmat, după aceasta, mara creațiune a anului 1868, articolul 44, în chestiunea egalii îndreptății naționalităților...

Și poate că Iuliu Andrássy sen., inspirat de ideile acestei epoci, și-a exprimat părerea în modul cel mai nimerit asupra așa zisei esențe a problemii naționalităților, când în 1871 a zis lui Crispi: «Ca gramatica nu se poate face politica».

* În traducerea maghiară a autorului iată ce spune Wesselényi:

(Él bennem) a meggyőződés: hogy erőszak nem vezet célhoz, sőt ellenkezőleg, attól év-tartu vezeti, s hogy sokkal könnyebb jóindulattal és szíveski érdeklődéssel foglalkozni, a célhoz jutni. Ez a meggyőződés tilt mindenképpen kétségbeesést, a jánlatossá tesz, hogy lehetőségi szerinti kerülünk minden kényszereszközök.

Majd: «Szóval, a nyelvészet és tettei minden időben és minden alkalommal nyitlan és kiel jelened-tennek és be nem bizonyítottak, és az eddig polgáritársaink mindenkit járópardonunk nem arról meggyőzőnk: hogy mi a szlovátok sem nem gyűlölköd, sem nem vetjük meg, hanem hogy inkább mint egyáltalán nem szándékunk, őket nyelvüköti megfosztanunk.

S végül: «Ha egyenlő jog, egyenlő megteendő és egyenlő érdekek hazánkban nyelviük kelendőbb lakosait szoroson egymáshoz fogják fűzni, akkor a nyelvök kölcsönözésé vádára is egyseges (kompatibilis) tetet fogunk alkotni. — Viszont csupán a származásnak és a nyelvnek azonosága, ha nem járul hozzá a jogok, kölcsönözésé érdekük volta is, távolról sem képes arra, hogy a kölcsönös etikoltonlét, légedenlét, sőt a kölcsönös ellenséges törekvésüket is kigyelelteljen.

lar Kossuth, Széchenyi, Wesselényi, Eötvös, Deák și Andrássy au fost de sigur bunii maghiarii...

V

(Articolul acesta se ocupă mai puțin de larg cu ideea internaționalismului).

...Noțiunea de patrie n'a exclus faptul, ca membrii săi să nu-i iubească familia proprie, neamul lor, satul lor, orașul lor. Cel ce își iubea sincer și cu pătrundere patria, a știut că trebuie să-și întărească mai întâi viața sa, ca să poată slui patriei; a știut că trebuie să-și îngrijască familia, căci numai așa va de patriei cetățeni harnici; și a știut, că dacă înflorece comunele din patrie, va trage folos din acest fapt și țara însăși.

Desvoltarea culturală a omului a adus, cu puterea de fier a legilor firii, omenia până la punctul acesta. Totdeauna s'au ivit persoane, care au strigat «trădare», când Omul a voit să se consolideze într-un corp cu organism mai superior, mai intim. Totdeauna s'au găsit indivizi, cari își teameau micile afaceri de concurența mai liberă, mai largă; și de aceea s'au năzuit să terorizeze cu toate mijloacele pe aceia, cari în lupta vieții duceau în inimile lor sentimentul unei comunități mai mari, a unei omenii mai cuprinzătoare...

Celebrul fiziolog american I. W. Draper a stabilit în 1862 (History of the intellectual development of Europe), că «națiunea este numai forma de tranșie a omenirii»...

Și într-o via de zile și-a făcut apariția locomotiva, telegrafii și telefonul, apoi telegrafii fără fir și mașina de sburat... Și iată s'au rupt barele... Cultura omenescă merge cu putere irezistibilă spre dezvoltarea sa... Ideea de națiune, pentru aceea totuși n'are să dispără, și nici nu va slăbi, întocmai cum nici dezvoltarea culturală de până acum n'a putut nimică din om instinctiv de a conserva individuală, nici sentimentul de familie, nici conștiința apartinerii la comunitatea unui oraș sau sal. Dimpotrivă: se va mai adânci și sentimentul național, omul se va face mai puțin exclusivist; în omenirea noi puțin organizată, cu atât mai mare valoare, cu cât viața noastră națională va fi mai bine gândită, și cu cât ea nu se va înteeia numai pe vorbe frumoase... Internaționalismul modern nu aspiră la formațiuni de stat nou, care să descompună cadrele de până acum ale statelor; ci dorăște numai să adăncească în mod organic conștiința de comunitate între oameni.

Camera ungară

În ședința din 27 Iunie se urmează discuția asupra proiectelor electorale.

Pentru proiect uli cuvântul deputații Iuliu Boross și George Lukács din partidul constituțional 48-ist.

După Ștefan Szabó, din partidul țărănesc, vorbeste Al. Nagyb (károlyi) și susține proiectul originii de reformă electorală. Propune prelungirea sedințelor.

În ședința din 28 Iunie, după deputatul L. Hegedüs, care mulțumește lui Wekerle pentru încheierea compromisului, a vorbit contele Albert Apponyi, zicându, că nu este proiectul originii de reformă electorală, care n'ar va să pună condiție pentru îndreptărea de vot dătit și scrisul în ungereste, dar prin aceasta mulți oameni ar fi excluși dela vot. Năzuința noastră, — zice Apponyi, — are să fie aceea ca să învețe căl nuai puțin limba maghiară; conducerea spirituală numai așa o putem obține, dacă classa cultă se face vrednică de încrederea masselor. Toate rețevile s'au și produs așa, că oamenii în traul lor bun nu s'au împlinit datorita față de popor.

În aceeași ședință, înainte de a intra în ordinea de zi, a luat cuvântul ministrul prezident Wekerle pentru a face declarațiuni privitoare la întâmplările din Italia, de la Piava. Ministrul prezident zice: Cu prilejul retragerii trupelor noastre la Piava,

Nr. 124/1918.

(134) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea catedrelor vacante la școlile centrale române gr.-or. din Brașov se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

a) La gimnaziu și școala reală

sunt libere următoarele catedre:

1. Română-Maghiară.
 2. Maghiară-Germană.
 3. Română-Germană.
 4. Istorie-Latină.
 5. Matematică-Fizică.
 6. Franceză-Germană.
- La catedrele de limbi se admite și altă combinațiune.

b) La școala comercială.

1. Matematică Aritmetică comercială-Fizică.

c) La școala primară

sunt vacante două posturi de învățători.

Concurenții vor înainta petițiile la Eforia școlară însoțite de următoarele documente:

1. Carte de botex, care să dovedească, că e și prezent sunt românii de religia greco-orientală.
2. Atestat de moralitate și conduită politică.
3. Certificat medical, că sunt deplini sănătoși.
4. Revers, că se vor supune întru toate legilor și dispozițiilor forurilor noastre bisericești și școlare și regulamentelor în vigoare prezente și viitoare și se obligă a propune la ori ce școală de sub administrațiunea Eforiei.
5. La concursurile de profesori gimnaziali vor alătura diploma de profesori cerută de Art. de lege XXX din 1883, sau cel puțin certificat despre examenul fundamental.
6. La concursul pentru școala comercială se va alătura certificat de calificare, conform regulamentului ministerial emis cu ordinul Nr. 44001 din 20 August 1895 sau altă calificare corespunzătoare.
7. La posturile de învățători concurenții vor documenta calificarea cu diploma de învățători și cu alte documente recomandatoare.

Beneficiile împreunate cu aceste posturi sunt:

Pentru profesorii 2400 cor. salar fundamental, adăunari cvenvenale de câte 200 cor. și indemnizație de cvartir după normele statului, dela care va mai primi și întregire de salar corespunzătoare și la timpul său penzine.

Învățătorii sunt salariați conform art. de lege XVI, din 1913 și au drept la penzina dela stat.

Remuneratiunea profesorilor și învățătorilor suplintori se hotărăște special din caz în caz.

Eventuale dorințe ale concurenților pot fi luate în considerare numai dacă sunt arătate în petițiunea cu concurs.

Brășov, din sediina Eforiei școlilor centrale române gr.-or. din Brassov-Brasov, ținută la 6/19 Iunie 1918.

Dr. Eugeniu Mejiann, Arseniu Vlaicu,
v.-prezidenți. secretar.

Nr. 407/918

(135) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător dela școala noastră confesională din Agărbiești, protopresbiterat Turda, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salar fundamental: 1200 cor. din reparație, cvartir și 1/4 jug grădini.

Reflecții să-și înainteze cererile înscrise în ordine subnumăratului oficiu protopresbiteral în termenul indicat.

Cel ales va fi obligat a instrui elevii în cântările bisericești și a-și conduce la biserică în Duminici și sărbători, iar pentru conducerea corului adulților va primi o remunerație specială.

Turda, 7/20 Iunie 1918.

Oficiul protopresbiteral în conlegere cu comitetul parohial.

Jovian Murășianu,
protopop.

Nr. 5473/1918.

(141) 1—3

Publicațiune.

Consistoriul arhiepiscopal de pe 6 ani, cu începere din 1 Ianuarie 1919, în arândă moșia din Geaca, cuprinsă în protocolul funduar al numitei comune sub Nr. prot. 112 A+3—21, 23—32, 34—38, 40—41, 43—50, 52—54, 56—141 și 143—175, mai departe prot. 144 A+1 ord. apoi prot. 204 A+1 ord. Nrii prot. 206 A+1—4, apoi prot. 233 A+ ord. I, mai departe prot. 242 A+1 prot. Nr. 208 A+1. 2, mai încă prot. 270 A+1 ord. mai încă prot. 180 A+ Nr. ord. 5—1—3 în extenziune de vreo 500 de jugăre pe calea licițațiune publice, care se va ținea Joi, în 9/22 August 1918 la 9 ore a. m. în cancelaria consistoriului arhiepiscopal (Strada Măcelarilor Nr. 45, — parter în dreapta, biroul presidial).

Până la acest termen se primesc și oferte închise și sigilate, prevăzute cu timbru de 1 coroaană și cu vadiu de 10% dela prețul strigării, care s'a stabilit cu 6000 cor., deci vadiul are să fie de 600 cor. în număr ori hărăzi de valoare.

În ziua de licitare oferenții, cari vor să liciteze verbal, au asemenea să pună vadiu de 600 cor. la mâna comisurului Nicolae Ivan, asesor consistorial.

Condițiile de licitare și alte informațiuni se pot lua dela referentul asesor Nicolae Ivan, până la ziua de licitare.

Sibiu, în 13/26 Iunie 1918.

Vasile Mangra m. p.,
arhiepiscop și mitropolit.

Nr. 391/918

(130) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător din comuna Harasăg protopresbiterat Turda, devesit vacant prin moartea în serviciu mitropolitului fostului învățător definitiv Remus Roșca, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt următoarele:

Salar 600 coroaane din reparație pe popor, 200 coroaane dela Veneratul Consistoriu, iar restul de 400 coroaane din cassa bisericii, solvabil în rate lunare anticipative. Cvartir și grădina în natură.

Concurenții să-și înainteze cererile înscrise conform legii în vigoare la oficiul protopresbiteral și Turzii.

Cel ales pe lângă celelalte îndatoriri este obligat a instrui elevii în cântările bisericești, a prevedea cu ei în Duminici și sărbători cântările liturgice în biserică. Drept aceea ceice dorese a li aleși, să se prezinte în sfânta biserică, pentru a-și arăta dexteritatea în cântări și a se face cunoscuți poporului.

Vor fi preferenți cei ce vor putea forma cor bisericesc.

Hărăsăg, la 27 Mai 1918.
Oficiul parohial ot. rom.

Georgiu Murășianu Ioan Rațiu
paroh președinte notar

Vidi: Jovian Murășianu,
protopop.

Oțet excelent

se capătă la (139) 1—3

Peter Binder,
Sibiu, Burgergasse Nr. 35.

Atelierul dentistului

E. Dicker (138) 1—3

în Sibiu, Strada Măcelarilor Nr. 30,
(în fața Catedralei) s'a redeschis.

Alice de plumb (Bleischrot) poate să facă ușor și cu cine cu ajutorul unui aparat patentat, care produce două feluri de mărini, — după cum vom, — de alice, cu rotunzimea garantată. Se trimite din Pilsen, pe lângă rambursă de 40 coroaane, Mostre de alice, — contra unei mărci postale de 30 fileri, — trimite Alois R. Kraus, Budapest, Damjanich utca 32. (149) 1—1

Editorura W. Krafft în Sibiu.

„Enciclopedia Română“
publicată de înasărcinarea și sub auspiciile Asociațiunii
pentru literatura română și cultura poporului român”
de

Dr. C. Diaconovitch.

Acest dicționar enciclopedic urmărește scopul de a populariza științele și artile, de a lăși cunoștințele folositoare în sinul poporului român și în deosebi de a oferi o toamnă cât mai fidelă a înțreg trecutului și a tuturor stărilor actuale ale romanilor.

„Enciclopedia română“ a fost publicată cu concursul a peste 200 autori, între cari numeroși membri ai Academiei Române, profesori dela universitățile din București, Iași, Viena, Lipsca, Praga și S. Petersburg; și mulți alți distinși scriitori români dela toate ramurile științelor și artelor; au cuprins în 3 volume mari 37,622 articole cu 6 înțreg colecțiunile în marile stabiliment Brockhaus din Lipsca, 3 planșuri și 167 ilustrațiuni.

„Enciclopedia română“ a fost premiată cu medalia de aur alți în anul 1903 la Expoziția științifică din București, și la Expoziția jubilară aranjată în același oraș în anul 1906.

Prețul publicațiunii întregi (în 3 volume brogate) este de 10 coroaane. (După terminarea războiului editura va lăruia la cerere și scoarte speciale pentru legarea votumelor.) Nr. 109 2—3

În editura «Librării arhiepiscopale» din Sibiu—Nagyseben a apărut și se află de vânzare

Apostolul

care cuprinde

Faptele și epistolele Sfinților Apostoli.

Tipărit în zilele Preasfințitului împărat și Rege Carol al IV-lea, cu binecuvântarea înalt Preasfințitului Domn Vasile, Arhiepiscop al bisericilor ortodoxe române din Transilvania și Mitropolit al Romanilor de religia greco-orientală din Ungaria și Transilvania, consilier intem de stat al Măiestrii Sale etc. și reg.

Prețul unui exemplar:

Legătura simplă k 15,— plus porto postal K 3,—
Legătura imitație de piele k 20,— plus porto postal K 3,—

Revanzătorilor li se dă 10% rabat.

La «Librării Arhiepiscopale» în Sibiu,
Nagyseben, se află de vânzare :

Dr. Petru Șpan

conferențiat cetită la congresul învățătorilor : rilor gr.-or. români din Biharia :

de

Nicolae Regman.

Prețul: 30 fil plus porto postal 6 fil.

D-TA
EȘTI
ULTIMUL
OM!

care nu știe, că pudra-Diana și crema-Diana sânt cele mai bune mijloace pentru îngrijirea pielii și a frumuseții.

Doză de probă 3—K
Doză mare . . 6—K

De vânzare pretutindeni!

În editura Comisiunii administrative a titi-
: : pograției arhiepiscopale a apărut :

Manual de cântări bisericești

sau

Octoihul mic

care cuprinde: Rânduiala Vecerniei, Utrenele și a Liturghiei; cele opt Țăsturi pentru Duminici, Potbobile, Poitului, Pripielei, Catavasiile, Irmoasele, Svetinele ș. a.

Se află în depozit spre vânzare la
«Librării Arhiepiscopale».

Prețul unui exemplar:

Legătura simplă Cor. 550, plus porto postal recomandat 70 fileri. — Legătura imitație de piele Cor. 750, plus porto postal recomandat 70 fileri.

Revanzătorilor li se dă 10% rabat.

La Librării arhiepiscopale din Sibiu—Nagyseben se află de vânzare următorii numeri din

Biblioteca școlilor

ingrijită de V. Ștan, profesor.

- Nr. 1. Legende, de S. Fl. Marian.
2. Epuiat.
3. Balade populare, de V. Alexsandri.
4. Din lumea pasrilor, legende după S. Fl. Marian.
5. Sentinela română, de V. Alexsandri.
6. Prihoral.
7. Împăratul Rogojniș.
8. În noaptea sântă.
9. Țara pomilor.
10. Lupele lui Traian cu Daci, după A. Vlahiuț.
11. În Nizaret.
12. De Crăciun.

Prețul, de fiecare număr 10 fil, plus
porto postal recomandat 40 fil.

Potire, Discuri, Lingu-
rije, Cădelnițe, Crucii și
: : : Cădeli : : :

se pot procura prin

Librării Arhiepiscopale.

AVIZ

Am onoare a recomanda cu toată căldura P. T. Public restaurantul meu de pe promenada Bretter, cunoscut sub numele:

„Bretterbierhale“

cu o comoadă verandă; ca cel mai plăcut loc de convenire al intelectualului român; Bucătărie iefină și de prima clasă, vinuri de soi din ținutul Târnavei de cele mai renumite și curat manipulate; zilnic bere proaspătă de Cluj și în fiecare seară concert — teză ca dăintă muzică de țigani din Sibiu.

Pentru binevoitorul concurs al onoratului public se roagă:

←50 (139)

Anton Iosef Fark.